06. תולדות. מצא מין את מינו (בראשית קלז/ב)

1. <u>רזא דחכמתא: ידיעת יצחק על השבטים והתפילה 'לנכח אשתו'</u>

תא חזי: בוא וראה: **אברהם לא צלי קמי קב"ה דיתן ליה בנין** אברהם לא התפלל להקב"ה על מנת שיתן לו בנים **אף על גב דשרה עקרה הות** למרות ששרה הייתה עקרה.

ואי תימא שמא תשאל: **הא כתיב (בר' טו 3): הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע?! ההוא לאו בגין צלותא הוה** הוא לא אמר את זאת כתפילה **אלא כמאן דמשתעי קמי מריה** אלא כמי שמספר דברים לפני אדונו.

אבל יצחק צלי על אתתיה אבל יצחק התפלל בעד אשתו **בגין דהא איהו הוה ידע דלאו איהו עקר אלא אתתיה** כי הוא ידע שהוא אינו עקר אלא אשתו, **דיצחק הוה ידע ברזא דחכמתא** כי יצחק ידע ברוח נבואה **דיעקב זמין למיפק מניה בתריסר שבטין** שיעקב עתיד להיות אביהם של שנים עשר שבטים **אבל לא ידע אי בהאי אתתא אי באחרא** אבל הוא לא ידע אם זה יהיה מהאישה הזאת או אחרת **ועל דא** לכן כתוב: **(בר' כה 21): לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ ולא לנכח רבקה.**

2. <u>"לא לחינם הלך זרזיר אצל עורב" (מס' בבא קמא צב/ב)</u>

אמר ההוא רביא, בריה דרבי יהודה: אמר אותו ילד, בנו של רבי יהודה: **אי הכי אמאי לא רחים ליה יצחק ליעקב כל כך כמו לעשו?** אם כן, מדוע לא אהב יצחק את יעקב כמו שאהב את עשיו? **הואיל והוה ידע דזמין איהו לקיימא מניה תריסר שבטין** הרי ידע (יצחק) שייצא ממנו בעתיד שנים עשר שבטים?!

אמר ליה: (כנראה אביו, רבי יהודה)**: שפיר קאמרת** יפה שאלת. **אלא כל זינא רחים ליה לזיניה,** אלא מצא מין את מינו **ואתמשיך ואזיל זינא בתר זיניה** ומין נמשך אחר מינו[1].

תא חזי: בוא וראה: **עשו נפק סומק** יצא עשיו אדמוני **כמה דכתיב** כמו שכתוב **(בר' כה 25): וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ וגו' ואיהו זינא דיצחק דאיהו דינא קשיא דלעילא** ומידתו של יצחק הייתה דין קשה (מידת הדין) בעולמות העליונים **ונפק מניה עשו דינא קשיא לתתא** ויצא ממנו עשיו שהוא מידת הדין למטה **דדמיא לזיניה** ודומה למינו (של יצחק) **וכל זינא אזיל לזיניה** ומצא מין את מינו **ועל דא, רחים ליה לעשו יתיר מיעקב** לכן, אהב את עשיו יותר מיעקב **כמה דכתיב** כמו שכתוב **(בר' כה 28): וְיִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו. כתיב הכא: כִּי צַיִד בְּפִיו וכתיב התם (בראשית י 9): עַל כֵּן יֵאָמַר, כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי ה'[2].**

---

[1] (מס' שבת קנו/א): **האי מאן דבמאדים** מי שנולד בשעת שליטת כוכב מאדים **יהי גבר אשיד דמא** יהיה אדם שופך דמים.
א"ר אשי: אי אומנא או מקיז דם **אי גנבא** או גנב ההורג נפשות **אי טבחא** או שוחט **אי מוהלא** או מוהל.
אמר רבה: אנא במאדים הואי אני נולדתי בשעת שליטת כוכב מאדים (ואיני שופך דמים)!
אמר אביי: מר נמי עניש וקטיל. גם הרב (אתה רבה), מעניש וממית את העוברים על דבריו, והרי שגם אתה שופך דמים.

[2] הבחין יצחק בבנו עשו אופי זהה לשלו: מידת הדין, אף על פי שביטוייה היו שונים אצל זה ואצל זה. אצל יצחק, מידת הדין הייתה מקור רוח הציות והמשמעת הבלתי-מותנית כלפי ה'. לעומת זאת, האופי הזה הביא את עשיו לידי כוח פרא והתייחסות אכזרית כלפי בני אדם ובעלי חיים.